

Strategies and solutions to deal with security Emerging (Evolving) threats in the Islamic Republic of Iran, emphasizing the guidelines of the Imams of the Revolution

Mohammad Ahadi¹ | Mohammad Rostami^{2✉}

1 Department of Security, Faculty of National Security, Higher National Defense University, Tehran, Iran.

E-mail: ahadimohammad@yahoo.com

2. Corresponding author, Department of Security, Faculty of National Security, Higher National Defense University, Tehran, Iran.

E-mail: rostamim110@yahoo.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Date Received:

12 November 2022

Date of revision:

24 February 2023

Admission date:

28 February 2024

Date of Release:

17 March 2024

Keywords:

Strategy, Farano threats, confrontation, national security

ABSTRACT

Objective: To achieve strategies and solutions to deal with paramilitary security threats in the Islamic Republic of Iran by emphasizing the guidelines of the Imams of the Revolution.

Method: Descriptive-analytical and combined (qualitative and quantitative) with an exploratory approach, in addition to document study and structured interviews with experts, a 5-option Likert scale questionnaire including 82 indicators was used and the statistical population included 40 people, after Validity and reliability tests have been processed using the SWAT technique.

Findings: In the form of strategies and solutions developed in the two dimensions of power enhancement and power building in order to achieve superior power in the region concerned by the contract.

Conclusion: In terms of increasing power, if some kind of balance in the regional sphere is done in parallel with influencing the military and security equations by exploiting the strategic position, creating and taking advantage of the power of liberation movements, then many regional risks and threats of Iran will be reduced. In the aspect of empowerment, the strategies developed by considering all-round defense emphasize the following: Relying on the authority of the Supreme Commander-in-Chief, strengthening internal cohesion at all levels, self-reliance in all fields with a jump in production, relying on popular mobilization, identifying and confronting threats. Farano and creating the necessary infrastructure to deal with them and pay attention to all-round defense

Cite this article: Ahadi, Mohammad, Rostami, Mohammad, (2024). Strategies and solutions to deal with paramilitary security threats in the Islamic Republic of Iran with emphasis on the guidelines of the Imams of the Revolution, *Military Sciences and Techniques*, 19 (66), 251- 276.

DOI: <http://doi.org/10.22034/QJMST.2024.1972580.1811>

© The Author(s)

Publisher: AJA Command and Staff University

DOI: 10.22034/QJMST.2024.1972580.1811

راهبردها و راهکارهای مقابله با تهدیدات فرانو^۱ نظامی امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر رهنمودهای امامین انقلاب

محمد احدی^۱ | محمد رستمی^۲ ✉

۱. گروه امنیت، دانشکده امنیت ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران، رایانامه: ahadimohammad@yahoo.com

۲. نویسنده مسئول، گروه امنیت، دانشکده امنیت ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران، رایانامه: rostamim110@yahoo

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	هدف: دستیابی به راهبردها و راهکارهای مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر رهنمودهای امامین انقلاب
مقاله پژوهشی	روش: توصیفی - تحلیلی و ترکیبی (کیفی کمی) با رویکرد اکتشافی که برای انجام آن علاوه بر استفاده از مطالعه اسنادی و مصاحبه ساختارمند با خیرگان از ابزار پرسشنامه ۵ گزینه‌ای طیف لیکرت شامل ۸۲ شاخص استفاده شده و جامعه آماری شامل ۴۰ نفر می‌باشد که پس از آزمون‌های روایی و پایایی با استفاده از تکنیک سوات پردازش شده است.
تاریخ دریافت:	یافته‌ها: در قالب راهبردها و راهکارهای تدوین شده در دو بعد قدرت افزایشی و قدرت‌سازی جهت رسیدن به قدرت برتر در منطقه مورد توجه قرار داد.
۱۴۰۱/۰۸/۲۱	نتیجه‌گیری: در بعد قدرت افزایشی اگر نوعی موازنه در حوزه منطقه‌ای به موازات تأثیرگذاری بر معادلات نظامی امنیتی از طریق بهره‌برداری از موقعیت راهبردی، ایجاد و بهره‌گیری از قدرت نهضت‌های آزادی‌بخش انجام دهد در آن شرایط بسیاری از مخاطره‌ها و تهدیدات منطقه‌ای ایران کاهش می‌یابد. در بعد قدرت‌سپاری راهبردهای تدوین شده با مدنظر قرار دادن دفاع همه‌جانبه بر موارد ذیل تأکید دارد: تکیه بر اقتدار فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی)، تقویت انسجام درونی در کلیه سطوح، خوداتکایی در تمام زمینه‌ها با جهش تولید، تکیه بر بسیج مردمی، شناسایی و مقابله با تهدیدات فرانو و ایجاد زیرساخت‌های لازم برای مقابله با آن‌ها و توجه به دفاع همه‌جانبه می‌باشد.
تاریخ بازنگری:	
۱۴۰۱/۱۲/۰۵	
تاریخ پذیرش:	
۱۴۰۲/۰۲/۰۹	
تاریخ انتشار:	
۱۴۰۲/۱۲/۲۷	
کلیدواژه‌ها:	
راهبرد،	
تهدیدات	
فرانو، مقابله، امنیت ملی.	

استناد: احدی، محمد، رستمی، محمد، (۱۴۰۲). راهبردها و راهکارهای مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر رهنمودهای امامین انقلاب، *علوم و فنون نظامی*، ۱۹ (۶۶)، ۲۷۶-۲۵۱.

DOI: <http://doi.org/10.22034/QJMST.2024.1972580.1811>

ناشر: دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

© نویسندگان.

DOI: 10.22034/QJMST.2024.1972580.1811

مقدمه

وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَ عَدُوَّكُمْ وَ آخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَ مَا تَنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَوْفَ إِلَيْكُمْ وَ أَنْتُمْ لَا تَظْلُمُونَ (سوره مبارکه انفال، آیه ۶۰).

هر نیرویی در قدرت دارید برای مقابله با آن‌ها (دشمنان) آماده‌سازید و اسب‌های ورزیده (برای میدان نبرد) تا به‌وسیله آن دشمن خدا و دشمن خویش را بترسانید و (همچنین) گروه دیگری غیر از این‌ها را که شما نمی‌شناسید و خدا آن‌ها را می‌شناسد و هر چه در راه خدا (و تقویت بنیه دفاعی اسلام) انفاق کنید به‌طور کامل به شما بازگردانده می‌شود و به شما ستم نخواهد شد (مکارم شیرازی، ۱۳۸۶).

جهان در مسیر تحول سریع قرار گرفته، درحالی‌که روند جهانی‌شدن همچنان ادامه دارد، تعدد بازیگران عرصه بین‌الملل با ورود قدرت‌های نوظهور به این صحنه، بازی در این عرصه را بسیار پیچیده کرده، رصد و شناخت دقیق روندها، تحولات محیطی و اتخاذ راهبردهای مناسب را اجتناب‌ناپذیر می‌نماید. پیروزی انقلاب اسلامی و طی مسیر استقلال‌خواهی که با مخالفت قدرت‌های استکباری همراه بوده، تهدیدات گوناگونی را از سوی نظام استکباری مواجه نموده مانند: براندازی، کودتا، تحمیل جنگ، تحریم، تهاجم فرهنگی، جنگ نرم و...، از جمله این موارد است. در برخی مواقع نیز دشمن از برخی آسیب‌ها و حوادث داخلی بهره‌برداری نموده و تهدیدات جدیدی را ایجاد کرده است. برمبنای آنچه بیان شد می‌توان با علم به خصلت و ماهیت استکباری دشمنان انقلاب اسلامی به این جمع‌بندی رسید که دشمنی و تهدید زایی آن‌ها تداوم خواهد داشت. هر دولتی از جمله نظام اسلامی ایران در پی تداوم و ارتقاء بخشی به بقاء، توسعه و پیشرفت است. این مهم در گرو عوامل مختلفی از جمله؛ شناخت تهدیدات فرارو است. با توجه به پیشرفت فناوری و تغییر پرشتاب محیط، تهدیدهایی که در آینده بر محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران تأثیرگذار هستند. بازخوانی تاریخ نظام جمهوری اسلامی ایران این واقعیت را روشن می‌سازد که دشمن همواره سعی نموده از راه‌های گوناگونی نظام اسلامی را در معرض تهدید قرار دهد؛ در کنار سیاست‌ها و اقدامات خصمانه دشمنان روندهای موجود نیز گویای این واقعیت است که جمهوری اسلامی ایران با تهدیدات فرانو مواجه خواهد بود. روند جهانی‌شدن، تحریم‌ها، ریز گرد‌ها، بحران آب، پیری جمعیت، افزایش فزاینده انتظارات، اینترنت اشیا، رمز ارزها، نفوذ، تهاجم فرهنگی،

گروه‌های شبه‌نظامی و گروه‌های تکفیری و... نمونه‌ای از آن‌ها به شمار می‌آیند که می‌توانند کشور را در معرض تهدیدات گوناگون قرار دهند و یا محملی برای فعال شدن تهدیدات فرانو شوند. نوآوری تحقیق، ضمن واکاوی مفهوم نظری تهدیدات نظامی امنیتی را بررسی و تعریف جدیدی از تهدید فرانو ارائه می‌دهد. اهمیت این پژوهش در سطح، نوع و میزان تهدیدات فرانو، راهبرد مقابله با تهدیدات فرانو، غلبه نمودن بر حوادث احتمالی گوناگون و غیرقابل‌پیش‌بینی و شناخت بهتر محیط امنیتی کشور در افق ۱۴۰۶ است. مسئله اینجاست که کشور با وجود اسناد بالادستی به‌ویژه رهنمودهای امامین انقلاب بستر لازم برای ایجاد سازه‌های فکری، راهبردها و راهکارهای منسجم که حاصل یک فرآیند علمی باشد برای مقابله با تهدیدات فرانو در حوزه نظامی امنیتی ندارد. با توجه به این خلأ، در این مقاله تلاش می‌شود تهدیدهای فرانو، راهبردها و راهکارهای مقابله با آن در حوزه نظامی امنیتی مبتنی بر رهنمودهای امامین انقلاب استخراج و ارائه گردد. سؤال اصلی پژوهش، این است که راهبردها و راهکارهای مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر رهنمودهای امامین انقلاب چیست؟

مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش

مبانی نظری

مفهوم راهبرد

تعریف نظری راهبرد: طرحی است جامع و پویا که در فرآیند آن با مطالعه و شناخت محیط داخلی و خارجی، اهداف بلندمدت و تحول‌آفرین، با آینده‌نگری تعیین می‌شوند و با ارزیابی و رویارویی عوامل داخلی (قوت‌ها و ضعف‌های محیط داخلی) و با مطالعه و شناخت محیط داخلی در برابر عوامل خارجی (فرصت‌ها و تهدیدهای محیط خارجی) تدابیر راهبردی (گزینه‌های راهبردی) مناسب برای تهیه و به‌کارگیری عناصر مادی و معنوی قدرت (عوامل سخت و نرم قدرت) تدوین و منابع لازم برای رسیدن به وضعیت مطلوب و کسب برتری رقابتی تعیین می‌شوند (دانش آشتیانی، ۱۳۹۱: ۳۳).

تعریف عملیاتی راهبرد: در این مقاله راهبرد، به‌کارگیری علمی قدرت کشور جهت مقابله با تهدیدات مؤثر بر امنیت ملی مبتنی بر اهداف و رهنمودهای امامین انقلاب است.

مفهوم تهدیدات فرانو

تعریف نظری تهدیدات فرانو: مخاطراتی هستند که با توجه به پیشرفت فناوری و تغییر پرشتاب محیط، در آینده در محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران تأثیرگذار هستند. مواردی مانند: جهانی‌شدن، تحریم‌ها، ریزگردها، بحران آب، اینترنت اشیاء، رمز ارزها، نفوذ، تهاجم فرهنگی، گروه‌های شبه‌نظامی، گروه‌های تکفیری و...؛ که ارزش‌های حیاتی کشور را به مخاطره می‌اندازند (رستمی، ۱۴۰۱: ۱۵).

تعریف عملیاتی تهدیدات فرانو: در این تحقیق واژه تهدیدات فرانو برگرفته از نظر امامین انقلاب و واژه‌های به همین مضمون مانند استعمار فرانو احیاشده که در کلیه ابعاد امنیت ملی تلاش می‌نماید نظام جمهوری اسلامی را تحت تأثیر قرار دهند.

ویژگی‌های مقابله در نظریه بازدارندگی

۱. قابلیت: یعنی توانایی وارد آوردن ضربه به مهاجم احتمالی به وسیله تجهیزات متعارف و غیرمتعارف (امیدوار نیا، ۱۳۸۱: ۴۴ به نقل از احدی و همکاران، ۱۳۹۷: ۸).

۲. اعتبار: یعنی قبول واقعیت داشتن توانمندی و اراده لازم برای کاربرد آن، جهت بازداشتن مهاجم از تهاجم.

۳. ثبات: اگر برخورد به اندازه کافی شدید باشد، طرف‌های منازعه نه تنها باید بتوانند تصمیمی به اجرای تهدید را به یکدیگر بفهمانند، بلکه باید رهبران دشمن را مورد نیت خود تحت تأثیر قرار دهند.

۴. ارتباط: جلوگیری از برخورد میان طرفین، به تبادل نظر صریح و ضمنی طرفین بستگی دارد. (ازغندی، ۱۳۷۴: ۲۳۱ به نقل از احدی، ۱۳۹۷: ۸).

عناصر اصلی مقابله در نظریه بازدارندگی

۱. شرایط عینی، یعنی داشتن سطحی از توان و قدرت نظامی قابل توجه به عنوان ضمانت اجرایی تهدید، (رمضانی و همکاران، ۱۴۰۲: ۴۷)

۲. شرایط ذهنی، یعنی اقناع ذهنی طرف مقابل مبنی بر آمادگی برای محقق ساختن تهدید،

۳. مبادله اطلاعات که باعث افزایش سطح آگاهی دو طرف از یکدیگر می‌شود،

۴. عقلانیت طرفین، یعنی حاکم بودن اصل هزینه - فایده است؛

۵. عدم ورود به جنگ (مؤمن زاده، ۱۳۹۲: ۱۵۰ به نقل از رستمی ۱۴۰۱: ۶۱).

تهدید و آسیب از دیدگاه اسلام

تهدیدهای ابلیس (الأعراف/۱۶ - ۱۷؛ الحجر/۳۹؛ الإسراء/ ۶۲ و ص/۸۲)، کفر و ناسپاسی (الأعراف/۱۷)، براندازی (الإسراء/۶۲)، ترویج فحشا و منکر (النور/۲۱ و البقره/۱۶۸)، هواپرستی (الجاثیه/۲۳) - خودداری از سجده در مقابل آدم (البقره/۳۴ و الأعراف/۱۱)، سعی در بیرون راندن آدم و حوّا از بهشت (البقره/۳۶ و الأعراف/ ۲۷) - مخالفت با مقام خلافت آدم (البقره/۳۰). وسوسه (الأعراف/ ۲۰؛ طه/۱۲۰) - غافل کردن (الحجر/۳۹)، وعده دروغ (آل عمران /۹)، آسان سازی گناهان (محمّد/ ۲۵)، زینت دادن (النمل/۲۴)، آرزوهای طولانی (النساء/۱۱۹)، نجوا (المجادله/۱۰)، ایجاد فراموشی (المجادله/۱۹)، ایجاد دشمنی (المائده/۹۱)، فساد انگیزی گام به گام (التور/ ۲۱)، تهاجم همه جانبه (الأعراف/۱۷).

تهدید از دیدگاه امام علی (علیه السلام)

ترک جهاد (خطبه ۲۷: ۷۴)، تهدیدات دشمن خارجی، منافقین و گروه‌های التقاطی (نامه ۵۳: ۵۸۶)، عدم پیروی از امام و رهبر (خطبه ۵: ۵۰) آلوده شدن جامعه به فساد مالی، رواج گناهان، رفاه طلبی و امتیازخواهی و عدم توجه به تزکیه و عبادت (نامه ۷۹: ۶۲۰)، فقدان نظارت و ارزیابی صحیح و افشای اسرار (نامه ۵۳: ۵۶۸).

آسیب‌ها و تهدیدات از منظر امامین انقلاب

مردمی نبودن مسئولان (صحیفه نور، ج ۱۶: ۲۶۵)، خوی کاخ‌نشینی (صحیفه نور، ج ۱۷: ۳۷۶)، انحراف جوانان از فرهنگ و ادب و ارزش‌های خودی (وصیت‌نامه، ۱۳۶۸: ۳۹ - ۴۰)، بی‌توجه و بی‌تعهدی مسئولین به اسلام (صحیفه نور، ج ۱۸: ۳۳۵)، قانون‌شکنی (صحیفه نور، ج ۱۴: ۳۷۸)، اختلاف سران باهم (صحیفه نور، ج ۱۸: ۳۸)، توطئه داخلی (صحیفه نور، ج ۱۲: ۷۵)، تضعیف اسلام و روحانیت (صحیفه نور، ج ۱۲: ۲۱۶)، اصل بر دشمنی و فریب ابرقدرت‌ها (صحیفه نور، ج ۲۱: ۸)، سازمان‌های دست‌نشانده قدرت‌های بزرگ و آمریکا دشمن شماره یک (صحیفه نور، ج ۱۳: ۲۱) و (صحیفه نور، ج ۱۷: ۳۰۶)، تفرقه‌افکنی دشمنان و ایجاد تشنجات داخلی (صحیفه نور، ج ۱۸: ۱۴۶)، جدا کردن دانشگاه و روحانیون (صحیفه نور، ج ۱۴: ۱۸۷). ایجاد اختلاف، بی‌ایمانی و ناامیدی نسبت به آینده، القای وجود اختلاف و دوئیت، القای احساس ضعف در مقابل دشمن (بیانات: ۱۳۸۱/۱/۹)، سرگرم شدن به مناقشات اجتماعی؛ درگیری‌های داخلی؛ بی‌اعتمادی به نظام و مسئولان؛ غفلت مسئولان (بیانات: ۱۳۷۹/۲/۱)، اعراض از سرنوشت

دنیای اسلام (بیانات: ۱۳۷۴/۱۰/۵)، نداشتن وحدت عمل (بیانات: ۱۳۹۲/۸/۲۹)، مسئله قومیت‌ها در کشور (بیانات: ۱۳۹۰/۵/۱۶)، مسئله تهاجم، شبیخون یا قتل‌عام فرهنگی (بیانات: ۱۳۷۴/۹/۸)، انحلال فرهنگی، فشارهای مستمر اقتصادی، ایجاد هسته‌های سیاسی و اجتماعی در داخل کشور و زیر نفوذ دشمن، از کار انداختن بازوهای توانمند و فعال نظام. (بیانات: ۱۳۸۳/۶/۲۸)، تردید در اذهان جوانان (بیانات: ۱۳۷۳/۱۰/۱۵)، مراکز قدرت جهانی به‌عنوان تهدید خارجی (بیانات: ۱۳۷۹/۲/۱) انتظار به‌عنوان طرح دشمن (بیانات: ۱۳۷۳/۱۰/۱۵)

شیوه‌های مقابله با تهدیدات

مقابله با تهدید نظامی امنیتی در قرآن

سوره بقره، آیات (۱۹۰-۱۹۳-۲۱۶-۲۴۶-۲۴۷-۲۴۸-۲۴۹-۵۰-۲۵۰-۲۵۱)، سوره آل‌عمران، آیات (۱۴۳-۱۷۲-۲۰۰-۱۲-۱۷۳-۱۷۵-۱۳-۱۲۴-۱۲۵-۱۲۶-۱۲۷-۱۳۹-۱۴۰-۱۴۱-۱۴۲-۱۴۵-۱۴۶-۱۴۷-۱۴۸-۱۵۴-۱۹۵-۱۷۱-۱۵۵-۱۶۰-۱۵۳-۱۶۵-۱۶۶-۱۶۷)، سوره نساء، آیات (۷۴-۷۵-۷۶-۷۷-۹۴-۷۱-۸۳-۱۰۲-۹۵-۹۶-۱۰۰)، سوره انفال، آیات (۶۰-۶۵)، سوره حج، آیات (۳۹-۴۰-۷۸-۵۸)، سوره عنکبوت (۶)، سوره صف (۴)، سوره کهف، آیات (۹۴-۹۷)، سوره انبیاء، آیات (۸۰-۱۰۷)، سوره سبا (۱۱)، سوره احزاب، آیات (۲۱-۲۲-۶۰-۶۱)، سوره توبه، آیات (۳۶-۴۱-۷۳-۹۱-۱۲۲-۱۲۳-۴۲-۲۶-۵۲)، سوره محمد، آیات (۴-۵-۶)، سوره ممتحنه، آیات (۸-۹)، سوره تحریم (۹)، سوره اعراف (۱۲۷)، سوره نمل، آیات (۳۷-۳۲-۳۳-۳۴)، سوره صافات (۱۳۷)، سوره ص (۱۱)، سوره فتح (۲۸) به‌صورت مبسوط تبیین و ارائه شده است.

شیوه مقابله با تهدیدات نظامی امنیتی از منظر امامین انقلاب

جدول (۱) رویکرد مقابله در برابر تهدیدات از منظر امامین انقلاب

ردیف	رویکرد مقابله با دشمن	راهکار مقابله
۱	دفاع همه‌جانبه	تهدیدشناسی دشمن‌شناسی، اشراف اطلاعاتی، مقابله، آمادگی رزمی، آمادگی روحی و فکری، آمادگی سیاسی، هدف‌گذاری، آمادگی دفاعی و رزمی، افزایش آگاهی

شیوه مقابله با تهدیدات نظامی امنیتی از منظر حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تهدید در مقابل تهدید (۱۳۸۶/۶/۳۱)، هوشیاری (بیانات: ۱۳۹۲/۱۰/۲۹)، کشف نفوذ امنیتی (بیانات: ۱۳۹۴/۱۲/۲۰)، هم‌افزایی دستگاه‌های مسئول (بیانات: ۱۳۹۴/۴/۱۶)،

عدم مأذونت مسئولان نظامی برای اجازه دادن بیگانگان به حریم و حصار امنیتی و دفاعی به بهانه نظارت و بازرسی (بیانات: ۱۳۹۴/۱/۲۰)، عدم اجازه نفوذ در نیروی انتظامی (بیانات: ۱۳۷۳/۴/۲۹)، لزوم خاکریز محکم و دژ مستحکم در مقابل دشمن (بیانات: ۱۳۷۵/۳/۲).

پیشینه‌های پژوهش

جدول (۲) پیشینه تحقیقات انجام‌شده

کشور	اهداف	افق زمانی	روش‌شناسی‌ها
ایران	ارائه الگوی تهدیدات هوشمند آینده	۱۰ سال	روش آمیخته و رویکرد هنجاری
ایران	ارائه طرح راهبردی مقابله بانفوذ آمریکا در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تدابیر و آرای امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)	۵ سال	توصیفی- تجویزی
ایران	راهبردهای بازدارندگی سایبری کشور در برابر تهدیدات سایبری	۱۰ سال	روش ترکیبی با رویکرد تحلیلی توصیفی

روش‌شناسی پژوهش

نوع تحقیقات کاربردی- توسعه‌ای به شمار می‌رود، با توجه به اینکه در این تحقیق به دنبال بومی شدن موضوع در حوزه دفاع همه‌جانبه و مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی هستیم. روش تحقیق بر اساس نحوه گردآوری داده‌ها و با توجه به موضوع پژوهش، ترکیبی از نوع توصیفی- تحلیلی که رویکرد آن اکتشافی است. این روش از آن جهت ترکیبی نام دارد که داده‌ها و یافته‌های این پژوهش‌ها به جای آنکه فقط مبتنی بر یک رویکرد باشند، حاصل ترکیب دو رویکرد کیفی و کمی است. صبغه اصلی پژوهش کیفی است که بر اساس مطالعه اسناد، مطالعات اکتشافی، مطالعات کتابخانه‌ای و فیش‌برداری، توصیفی دقیق از مقابله در مورد ابعاد مختلف تهدیدات فرانو نظامی امنیتی حاصل می‌شود. راهبرد اصلی این مرحله از پژوهش پیمایشی است، بدین‌صورت که پس از شناخت و تبیین موضوع تهدیدات فرانو، راهبردهای مقابله در مرحله اول احصاء شده، برای تعیین اولویت‌بندی مطالب احصاء شده در قالب پرسشنامه تهیه و در اختیار کارشناسان و صاحب‌نظران حوزه دفاعی، امنیتی و نظامی قرار خواهد گرفت. مقطع زمانی پژوهش از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۶ و از نظر کاربردی تا پایدار بودن نتایج تحقیق مورد پژوهش قرار می‌دهد. قلمرو مکانی هم از نظر مکان جمع‌آوری داده‌ها و هم از نظر مکان کاربردی نتایج، فضای جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. قلمرو موضوعی

پژوهش موضوعات طرح شده توسط امامین انقلاب و صاحب نظران داخلی و خارجی در خصوص تهدیدات فرانو در حوزه نظامی امنیتی در جمهوری اسلامی ایران و راههای مقابله با آن است. با توجه به ماهیت کاربردی این پژوهش و تخصصی بودن موضوع، جامعه آماری این تحقیق شامل: فرماندهان، روسا و کارشناسان مسئول شاغل در نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، وزارت خارجه و دانشگاه‌های نیروهای مسلح (کارشناس به بالا) و دارای ۲۰ سال سابقه کار در این حوزه می‌باشد که تعداد افراد انتخاب شده ۱۲۰ نفر بوده، سپس با توجه به سطح دسترسی در مشاغل راهبردی و ویژگی‌های ذیل:

۱. مسئولان سطوح راهبردی امنیت ملی مسلط به حوزه دفاعی امنیتی و نظامی؛
 ۲. صاحب نظران آشنا به تدابیر، آراء و اندیشه‌های امامین انقلاب در حوزه تهدیدات امنیت ملی؛

۳. استادان دانشگاه آشنا به موضوع دارای مدرک دکتری مسلط به حوزه امنیت ملی؛
 در این پژوهش که به لحاظ جمع‌آوری اطلاعات، پژوهشی ترکیبی است تعداد ۴۰ نفر از جامعه آماری تحقیق به صورت نمونه‌گیری هدفمند طبقه‌ای که بتوانند معرف طبقات مختلف جامعه آماری باشند، به‌عنوان حجم نمونه مورد بررسی، انتخاب شده‌اند. بدین ترتیب که ابتدا فهرست اعضای هر یک از گروه‌های ذکر شده در جامعه آماری، تهیه شد و پس از شناسایی زیرگروه‌های هر گروه، با توجه به درجه، رشته تحصیلی و ارتباطات تحصیلات با موضوع پژوهش، تجربه و سابقه مدیریت در سطح راهبردی و به تناسب تعداد اعضای هر گروه و دیگر مؤلفه‌های مورد نظر، مواردی از هر یک به صورت هدفمند انتخاب شدند. در مرحله بعدی با توجه به روش تدوین راهبردهای برای ارزیابی و تعیین مطلوبیت آن‌ها، نمونه آماری دیگری به تعداد ۱۵ نفر از خبرگان مرتبط با موضوع انتخاب گردید. برای گردآوری اطلاعات دو روش با ابزارهای گوناگون در اختیار محقق است که باید از هر دو روش بهره‌برداری نماید:

الف. روش کتابخانه‌ای: در این روش به منظور بهره‌گیری از پژوهش‌های انجام شده و اطلاعات موجود پیرامون تهدیدات، از کتاب‌های علمی و تخصصی مرتبط با موضوع تحقیق، مقالات علمی و پژوهشی، اسناد و مدارک با ابزار فیش‌برداری، بایگانی سازمان‌ها و نهادهای مرتبط و وبگاه‌های دانشگاهی و تخصصی استفاده شده است.

ب. روش میدانی: استفاده از ابزار پرسشنامه محقق ساخته که مبنای آن مطالعه اسناد بالادستی و منویات امامین انقلاب، مبنای تئوریک و مطالعه محیط داخلی و خارجی

است. همچنین گردآوری نظرهای خبرگان و نخبگان این حوزه از جمله اقداماتی است که برای گردآوری اطلاعات موردنیاز پژوهش به عمل آمده است. در این تحقیق از منویات امامین انقلاب و اسناد بالادستی در موضوع تهدید و امنیت ملی از طریق جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و اسنادی بهره‌برداری کامل شد، به‌گونه‌ای که اطلاعات موردنیاز از طریق جستجوی تخصصی کتابخانه‌ای با مراجعه به سایت‌های اینترنتی اسناد و مدارک گردآوری و مورد بهره‌برداری قرار گرفت. همچنین برای روایی سنجی مقولات و شاخص‌های استخراجی از ابزار پرسشنامه محقق ساخته، کسب نظر نخبگان و صاحب‌نظران حوزه دفاعی امنیتی و نظامی استفاده شد و بیانات و رهنمودهای امامین انقلاب با ذکر منبع و تاریخ ذکر شده است. پس از جمع‌آوری داده‌ها، ارزیابی ضریب روایی محتوای سنجه‌های ماتریس عوامل مؤثر بر موضوع تحقیق بر اساس ضریب اعتبار محتوای (لاوشه) و از طریق فرمول $N=(ne-N/2)/(N/2)$ محاسبه و در ذیل هرکدام از عوامل درج گردید. در مجموع پرسشنامه موصوف با میزان CVR مساوی 0996 دارای روایی عالی است.

مقدار آلفای کرونباخ استانداردشده 0/۸۶۹ برای پرسشنامه عوامل محیطی و مقدار آلفای کرونباخ استانداردشده ۰/۹۳۲ برای سایر گوی‌های نشان از شرایط پایایی عالی پرسشنامه‌ها دارد. نتیجه تحلیل محتوا بر اساس ضریب لاوشه در مورد سنجه‌های تحقیق نشان می‌دهد که همه سنجه‌ها اعتبار لازم را دارند.

برای سنجش میزان پایایی پرسشنامه‌های کمی از آزمون آلفای کرونباخ استفاده می‌گردد که به‌وسیله نرم‌افزار SPSS از طریق فرمول زیر محاسبه می‌گردد.

$$r_a = \frac{J}{J-1} \left[1 - \frac{\sum S_j^2}{S^2} \right]$$

که تعداد سوالات پرسشنامه S^2 ؛ واریانس سوال S_j^2 ؛ واریانس آزمون است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف. یافته‌های تحقیق

جدول (۳) توزیع سنی نظریه‌دهندگان به پژوهش

درجه	پاسخگویان	تعداد	درصد
۳۱-۴۰	۷	۲۲٪	
۴۱-۵۰	۸	۲۵٪	
۵۱-۶۰	۱۲	۳۷٪	

۶۱-۷۰	۵	٪۱۶
جمع کل	۳۲	٪۱۰۰

در جدول (۳) نشان داده شده بیشترین نظریه دهندگان با طیف سنی ۶۰-۵۱ سال سن و تعداد ۷ نفر (۲۲ درصد) زیر ۴۰ سال بودند. سنوات سنی در جدول نشان می‌دهد که نظریه دهندگان از دسترسی بالایی برخوردار بوده و بالطبع دارای دانش و تجربه قابل قبولی در پاسخ‌گویی به سؤالات می‌باشند.

جدول (۴) توزیع سابقه خدمتی نظریه دهندگان به پژوهش

درصد	تعداد	پاسخگویان سنوات خدمتی
۱۶	۵	۲۰-۲۴
۲۲	۷	۲۵-۲۹
۳۶	۱۰	۳۵-۳۰
۲۸	۱۰	۴۰-۳۵
٪۱۰۰	۳۲	جمع کل

در جدول (۴) نشان داده شده بیشترین نظریه دهندگان با سن خدمتی ۳۰ سال به بالا به تعداد ۲۰ نفر (۶۴ درصد) و کمترین آن‌ها با سن خدمتی ۲۰-۲۴ سال به تعداد ۵ نفر (۱۶ درصد) بودند که نشان می‌دهد نظریه دهندگان از سابقه کار مناسب و تجربه کافی نظریه‌پردازی برخوردارند.

جدول (۵) توزیع گرایش شغلی نظریه دهندگان به پژوهش

درصد	تعداد	پاسخگویان درجه
۲۸	۹	اطلاعاتی- امنیتی
۲۲	۷	دفاعی
۱۶	۵	آموزشی- پژوهشی
۳۴	۱۱	مدیریتی
۱۰۰	۳۲	جمع

در جدول (۵) نشان داده شده، تمامی نظریه دهندگان با گرایش شغلی مرتبط (٪۱۰۰) بودند که نشان از خبرگی آنان در حوزه انجام کارهای پژوهشی و تحقیقاتی دارد.

جدول (۶) توزیع سطح تحصیلات نظریه دهندگان به پژوهش

درجه	پاسخگویان	تعداد	درصد
کارشناسی ارشد	۹	۲۸	
دانشجوی دکترا	۱۱	۳۴	
دکترا	۱۲	۳۸	
جمع کل	۳۲	۱۰۰	

در جدول (۶) نشان داده شده بیشترین نظریه دهندگان با سطح تحصیلات دکترا به تعداد ۱۲ نفر (۳۸ درصد) و کمترین آن‌ها نیز با طیف کارشناسی ارشد به تعداد ۹ نفر (۲۸ درصد) بودند. توزیع اعداد جدول نشان می‌دهد که نظریه دهندگان از سطح تحصیلات بسیار مناسبی جهت پاسخ‌گویی به سؤال‌ها برخوردار بودند.

ب. تجزیه و تحلیل یافته‌ها

تجزیه و تحلیل عوامل محیطی

به منظور شناسایی عوامل محیطی داخلی و خارجی، ابتدا کلیه گزاره‌های مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی با تأکید بر رهنمودهای امامین انقلاب از طریق پرسشنامه‌هایی که با نظر خبرگان تنظیم شده بین جامعه آماری توزیع گردید. در این پرسشنامه‌ها نظر جامعه آماری در مورد عوامل مذکور به عنوان یکی از عوامل چهارگانه محیط داخلی و خارجی شامل: (ضعف‌ها، قوت‌ها، فرصت‌ها و تهدیدات) و همچنین وضع موجود این عوامل، در قالب سؤالات پنج گزینه‌ای (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) که دارای مقادیر کمی معادل عدد ۱ الی ۵ به طوری که عدد ۱ نشان‌دهنده خیلی کم و عدد ۵ نشان‌دهنده خیلی زیاد، می‌باشند مورد پرسش قرار گرفتند که پس از جمع‌آوری پاسخ‌ها نتایج و جمع‌بندی آن‌ها به شرح ذیل است:

جدول (۷) تعداد عوامل محیطی

عوامل محیطی	ضعف‌ها	قوت‌ها	فرصت‌ها	تهدیدات
تعداد	۲۵	۱۴	۱۸	۲۵

۱. تجزیه و تحلیلی محیط داخلی

شناخت وضع موجود، یکی از مهم‌ترین مراحل در تدوین راهبرد است؛ زیرا بدون شناخت صحیح و دقیق از وضع موجود، نمی‌توان برای آینده، برنامه‌ریزی مناسبی انجام داد، بنابراین، پرسشنامه در اختیار جامعه آماری قرار گرفت. بر اساس پاسخ‌های

اخذشده، مقادیر به دست آمده برای دو گروه عوامل محیط داخلی یعنی 25 ضعف و 14 قوت، در قالب یک جدول درج و سپس میانگین و وزن آن‌ها برای میزان اهمیت هر عامل و همچنین میانگین وضع موجود آن عامل می‌باشد، به همراه نمره موزون هر عامل که حاصل ضرب وزن در ضریب وضعیت است محاسبه و برای هر یک از عوامل ضعف‌ها و قوت‌ها به صورت جداگانه باهم جمع شده و نهایتاً جمع کل از آن‌ها محاسبه شد که نتایج آن به شرح زیر می‌باشد:

جدول (۸) محاسبه وزن‌ها (درجه اهمیت) و امتیاز موزون نقاط قوت و ضعف عوامل داخلی

رتبه	نقاط قوت ضعف	وضع موجود	وزن درجه اهمیت	امتیاز موزون
رتبه اول تا دهم	تمسک به اسلام ناب، اقتدار فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) و توان بسیج عمومی	۳/۲۳	۰.۳	۰/۰۹۶۰
	گسترش سبک زندگی ایرانی-اسلامی	۲/۵۲	۰/۰۲	۰/۰۵۰۴
	توان اقتصاد مقاومتی و بستن راه نفوذ اقتصادی	۲/۶۱	۰/۰۲	۰/۰۵۲۲
	تاب‌آوری سایبری، توسعه سامانه‌ها برای شناسایی و جلوگیری از تلاش‌ها برای حملات احتمالی	۲/۶۳	۰/۰۲	۰/۰۵۲۶
	شناخت روش‌های دشمن و مراقبت از نفوذ و اخلاص دشمن	۲/۵۳	۰/۰۲	۰/۰۵۰۶
	توان دفاعی نیروهای مسلح، اقتدار در تمامی صحنه‌ها	۲/۴۸	۰/۰۲	۰/۰۴۹۶
	توان پاسخ‌گویی جمهوری اسلامی ایران به پایگاه‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی	۲/۲۸	۰.۲	۰.۴۵۶
	توسعه توانایی‌های جنگ نامتقارن به منظور جبران و خنثی‌سازی کمبود جنگ‌افزارها و فناوری نظامی استکبار	۲/۰۶	۰/۰۲	۰/۰۴۱۲
	پایش و رصد مداوم دشمن در فضای مجازی و عدم به‌کارگیری سامانه خارجی، افزایش مهارت‌های شناختی	۱/۹۴	۰/۰۲	۰/۰۳۸۸
	وجود تجارب دفاعی هشت سال جنگ	۲/۴۴	۰/۰۲	۰/۰۴۸۸
	رصد، آشکارسازی و تشخیص تهدیدات زیستی و تشکیل بانک پدافند زیستی	۲/۴۷	۰/۰۲	۰/۰۴۹۴
	خودباوری و اعتماد به نفس علمی و زیستی	۲/۳۸	۰/۰۲	۰/۰۴۷۶
	ناشناخته بودن شیوه‌های مقابله خودی	۲/۶۶	۰/۰۲	۰/۰۵۳۲
	متوقف کردن روند غرب باوری و غرب‌زدگی	۲/۶۱	۰/۰۲	۰/۰۵۲۲
رتبه یازدهم تا بیستم	ایجاد تردید در دل‌ها، ذهن‌ها و سست کردن ایمان دینی	۲/۹۳	۰/۰۳	۰/۰۸۷۹
	ترویج ایده ناکارآمدی نظام	۲/۸۴	۰/۰۳	۰/۰۸۵۲
	اقتصاد تک‌محصولی	۲/۸۱	۰/۰۲	۰/۰۵۶۲

رتبه	نقاط قوت ضعف	وضع موجود	وزن درجه اهمیت	امتیاز موزون
	سوء مدیریت در فضای مجازی و سایبری	۳/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۹
	ضعف در زمینه تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی	۲/۷۸	۰/۰۲	۰/۰۵۶۶
	به‌کارگیری مشاوران نفوذی	۲/۵۰	۰/۰۲	۰/۰۵
	تغییر سبک زندگی اسلامی - ایرانی	۳/۷۵	۰/۰۳	۰/۱۱۲۵
	اثرگذاری روی افکار عمومی	۴/۱۳	۰/۰۴	۰/۱۶۵۲
	پر هزینه بودن تقابل با آمریکا برای کشور	۴/۲۶	۰/۰۴	۰/۱۷۰۴
	گفتمان تعامل و مذاکره با آمریکا و دل بستن به بیگانگان	۳/۴۷	۰/۰۳	۰/۱۰۴۱
	تربیت نیرو و بهره‌گیری از آن در وقت مناسب بانفوذ در دستگاه‌های حساس	۲/۹۴	۰/۰۳	۰/۰۸۸۲
	بهره‌گیری از وارونه جلوه دادن حقایق	۲/۷۱	۰/۰۲	۰/۰۵۴۲
	نامیدسازی مردم باهدف تغییر رفتار/	۶/۴۱	۰/۰۴	۰/۱۶۶۴
	مخدوش کردن فرایند اعتمادبه‌نفس ملی	۳/۳۸	۰/۰۳	۰/۱۰۱۴
	ایجاد اختلاف و به جان هم انداختن انقلابیون	۳/۳۱	۰/۰۳	۰/۰۹۹۳
	تزلزل اعتقادی در بدنه علمی کشور	۳/۵۹	۰/۰۳	۰/۱۰۷۷
	نفوذ در ساختارهای قومی برای هدایت و ایجاد چالش	۳/۲۲	۰/۰۳	۰/۰۹۶۶
	نفوذ در نیروهای انقلابی و متزلزل کردن پایه جهاد	۲/۳۱	۰/۰۲	۰/۰۴۶۲
	بحران‌های طبیعی (آب، ریزگردها، بیوتروریسم و...) و زلزله تهران	۴/۳۲	۰/۰۴	۰/۱۷۲۸
	استفاده از فناوری نوین خارجی بدون درک تهدیدات حوزه تخصصی	۳/۰۶	۰/۰۳	۰/۰۹۱۸
	نامتوازن و ناهماهنگ بودن توسعه و ساختار در کلیه بخش‌ها	۲/۷۸	۰۳/۰	۰/۰۸۳۴
	بیکاری، اعتیاد، طلاق، خانه‌گریزی، بزه‌کاری و فرار مغزها	۲/۴۱	۰/۰۲	۰/۰۴۸۲
	وجود روحیه مدیریت سنتی، مقاومت در برابر تحول	۲/۵۳	۰/۰۲	۰/۰۵۰۶
	آسیب‌پذیری در برابر تهدیدات نوین و عدم شناسایی و باور این تهدیدات	۲/۷۵	۰/۰۲	۰/۰۵۵
	کنشگری ضعیف در فرآیند تصمیم‌سازی منطقه‌ای	۳/۷۵	۰/۰۳	۰/۱۱۲۵
		۱۱۴/۵۳	۱	
				۲-۱۱۷ = ۰-۸۴۶۴-۷۲۹۴ = جمع عوامل داخلی (ضعف‌ها-قوت‌ها)

۲. تجزیه و تحلیل محیط خارجی

بر اساس پاسخ‌های اخذشده از خبرگان، مقادیر به‌دست‌آمده برای دو گروه عوامل محیط خارجی یعنی ۱۸ فرصت‌ها و ۲۵ تهدید، در قالب یک جدول درج و سپس میانگین و

وزن آن‌ها برای میزان اهمیت هر عامل و همچنین میانگین وضع موجود که بیانگر ضریب وضعیت آن عامل می‌باشد به همراه نمره موزون هر عامل که حاصل ضرب وزن در ضریب وضعیت است محاسبه شده و برای هر یک از عوامل فرصت و تهدید به صورت جداگانه باهم جمع نموده و نهایتاً جمع کل از آن‌ها گرفته شد که نتایج آن به شرح زیر می‌باشد:

جدول (۹) محاسبه وزن‌ها (درجه اهمیت) و وزن موزون فرصت و تهدید عوامل خارجی

ردیف	نقاط فرصت تهدید	وضع موجود	وزن درجه اهمیت	امتیاز موزون
۱	آسیب‌پذیری فناوریهای دشمن	۲/۸۸	۰/۰۲	۰/۰۵۷۶
۲	قدرت هوشمند (استفاده هم‌زمان و برنامه‌ریزی شده از قدرت سخت و نرم)	۲/۷۳	۰/۰۲	۰/۰۵۴۶
۳	بیداری و وحدت اسلامی	۲/۶۹	۰/۰۲	۰/۰۵۳۸
۴	روشنگری و بیان حقیقت پیرامون تهدید دشمن و تقویت بصیرت مسئولان و مردم	۲/۷۲	۰/۰۲	۰/۰۵۴۴
۵	توان بازدارندگی ناهمگون	۲/۴۲	۰/۰۲	۰/۰۴۸۸
۶	زنده نگه‌داشتن مفاهیم بارزش (ایثار، جهاد، شهدت و مقاومت)	۲/۴۷	۰/۰۲	۰/۰۴۹۴
۷	مشروعیت نظام در افکار عمومی جهان و کسب پرستیژ بین‌الملل	۲/۰۳	۰/۰۲	۰/۰۴۰۶
۸	شکوفایی اقتصاد ملی از طریق رفع وابستگی به نفت	۲/۳۲	۰/۰۲	۰/۰۴۶۴
۹	امکان تعامل علمی با دنیا در حوزه‌های مختلف علیرغم محاصره و تحریم	۲/۵۹	۰/۰۲	۰/۰۵۱۸
۱۰	وجود گروه‌هایی با مشترکات فرهنگی در کشورهای همسایه	۲/۴۷	۰/۰۲	۰/۰۴۹۴
۱۱	داشتن توان تأثیرگذاری در منطقه و وجود کانون‌های حمایتی از ایران در خارج از مرزها	۲/۸۱	۰/۰۲	۰/۰۵۶۲
۱۲	حمایت از جبهه مقاومت در راهبردی‌ترین مناطق و حمایت از مردم مظلوم فلسطین	۲/۴۷	۰/۰۲	۰/۰۴۹۴
۱۳	جایگاه ایران پس از سقوط صدام و داعش در	۲/۹۷	۰/۰۲	۰/۰۵۹۴

منطقه و جهان				
توان بازدارندگی ناهمگون و آسیب‌پذیری فناوری‌های دشمن	۲/۵۲	۰/۰۲	۱/۰۵۰۴	۰
توانایی انطباق‌پذیری و هماهنگ‌سازی سایر مؤلفه‌های قدرت برای دفاع همه‌جانبه	۲/۵۸	۰/۰۲	۰/۰۵۱۶	۰
تغییر نگرش کشورهای منطقه نسبت به جمهوری اسلامی ایران	۲/۵۰	۰/۰۲	۰/۰۵	۰
محاصره رژیم صهیونیستی توسط جبهه مقاومت	۲/۶۳	۰/۰۲	۰/۰۵۲۶	۰
تدبیر، هوشیاری و سرعت عمل در مقابله با تهدیدات فرانو	۲/۵۰	۰/۰۲	۰/۰۵	۰
شکاف راهبردی و کاهش استحکام داخلی ایران	۳/۲۲	۰۳/۰	۰/۰۹۶۶	۰
مشروعیت‌سازی و مشروعیت زدایی از ایران	۲/۶۹	۰/۰۲	۱/۰۵۳۸	۰
نفوذ و تضعیف در ارکان نظام و بی‌ثباتی داخلی	۲/۸۱	۰/۰۲	۰/۰۵۶۲	۰
تبدیل مطالبات مردمی به نافرمانی مدنی و ناامن‌سازی تهران	۲/۵۰	۰/۰۲	۰/۰۵	۰
فشار از بیرون و تهی‌سازی از درون	۲/۵۰	۰/۰۲	۰/۰۵	۰
توزیع توان ایران	۲/۲۹	۰/۰۲	۱/۰۴۵۸	۰
تضعیف محور مقاومت	۲/۶۹	۰/۰۲	۱/۰۵۳۸	۰
عملیات سایبری علیه ایران	۳/۶۹	۰/۰۳	۱/۱۱۰۷	۰
تحریم‌های فلج‌کننده و انهدام زیرساخت‌های ایران	۴/۰۳	۰/۰۳	۱/۲۰۹	۰
اشراف اطلاعاتی و واپایش مداوم صحنه ایران	۲/۸۸	۰/۰۲	۰۵۷۶	۰
ائتلاف‌سازی و اجماع‌سازی علیه ایران	۲/۷۲	۰/۰۲	۱/۰۵۴۴	۰
امنیتی کردن موضوع ایران و بی‌ثباتی منطقه‌ای	۳/۴۸	۰/۰۳	۱/۰۴۴	۰
طرح خاورمیانه بزرگ	۳/۳۹	۰/۰۳	۱/۰۱۷	۰
تهدیدهای شناختی و جنگ نیابتی علیه ایران	۳/۴۱	۰/۰۳	۱/۰۲۳	۰
تهدیدهای زیستی و کاهش جمعیت ایران	۳/۰۹	۰/۰۳	۱/۰۹۲۷	۰

۰/۱۰۶۵	۰/۰۳	۳/۵۵	استقرار سپر دفاعی در منطقه و مسابقه تسلیحاتی
۰/۰۹۶۳	۰/۰۳	۳/۲۱	روابط کشورهای منطقه با رژیم صهیونیستی
۰/۰۵۴	۰/۰۲	۲/۷۰	بحران آب و ریزگردها در ایران
۰/۰۵۲۶	۰/۰۲	۲/۶۳	اصل هزینه- منفعت علیه ایران
۰/۱۱۶۴	۰/۰۳	۳/۸۸	خلأ قدرت در غرب آسیا
۰/۱۱۴	۰/۰۳	۳/۸۰	تهدید هویتی علیه ایران
۰/۰۸۸۲	۰/۰۳	۲/۹۴	سرباز هوشمند
۰/۰۹۶۹	۰/۰۳	۳/۲۳	تغییر باورها، آرمان‌ها و سبک زندگی
۰/۰۸۸۲	۰/۰۳	۲/۹۴	غفلت از روحیه جهادی و ایثار
۰/۰۴۶۸	۰/۰۲	۲/۳۴	سست کردن ایمان دینی نسل جوان
	۱	جمع ۵۱۲/۱۱۷	
۰۸۴۴.۱- = ۰۱۰۸.۰۰- ۹۲۶۴ = جمع عوامل خارجی (تهدیدات- فرصت‌ها)			

۳. رسم نمودار موقعیت راهبردی

جدول جمع نمرات موزون عوامل محیطی

جدول (۱۰) جمع نمرات موزون عوامل محیطی

تهدید	فرصت	ضعف	قوت
۲/۰۱۰۸	۰/۹۲۶۴	۲/۸۴۶۴	۰/۷۲۹۴

جهت تعیین موقعیت راهبردی روی محور مختصات باید نمره موزون ضعیف‌ها را از نمره موزون قوت‌ها کسر نمود که عدد حاصل را به نام A نام‌گذاری می‌کنیم و همچنین نمره موزون تهدیدها را از نمره موزون فرصت‌ها کسر و آن را به نام B نام‌گذاری می‌کنیم که این دو عدد مختصات نقطه‌ای است که موقعیت وضع موجود را روی محور مختصات نشان می‌دهد (A, B). همچنین در محور مختصات، روی محور Xها، عوامل محیط داخلی (ضعف‌ها و قوت‌ها) و روی محور Yها، عوامل محیط خارجی (فرصت‌ها و تهدیدات) قرار می‌گیرند. خطی که از نقطه مربوط به وضع موجود به مبدأ مختصات رسم می‌شود زاویه‌ای با محور Xها باوجود می‌آورد. از طرفی، ایدئال‌ترین نقطه روی محور مختصات دارای بیشترین مقدار قوت و همچنین بیشترین مقدار فرصت است؛ به عبارتی یعنی در طیف اعدادی که در پرسشنامه‌ها بین 1 الی 5 درج می‌شد، مقدار

عددی 5 را دارا هستند؛ بنابراین نقطه مطلوب دارای مختصات (5, 5) در ناحیه اول محور مختصات بوده و اگر خطی از این نقطه به مبدأ مختصات رسم کنیم زاویه آن با محور xها برابر 45 درجه می‌باشد (زاویه D) و تانژانت 45 درجه برابر یک می‌باشد؛ بنابراین زاویه‌ای که بین پاره خط‌های این دونقطه (بین نقطه وضع موجود و نقطه مطلوب) روی محور مختصات تشکیل می‌شود، مقدار چرخش از وضع موجود به وضع مطلوب می‌باشد.

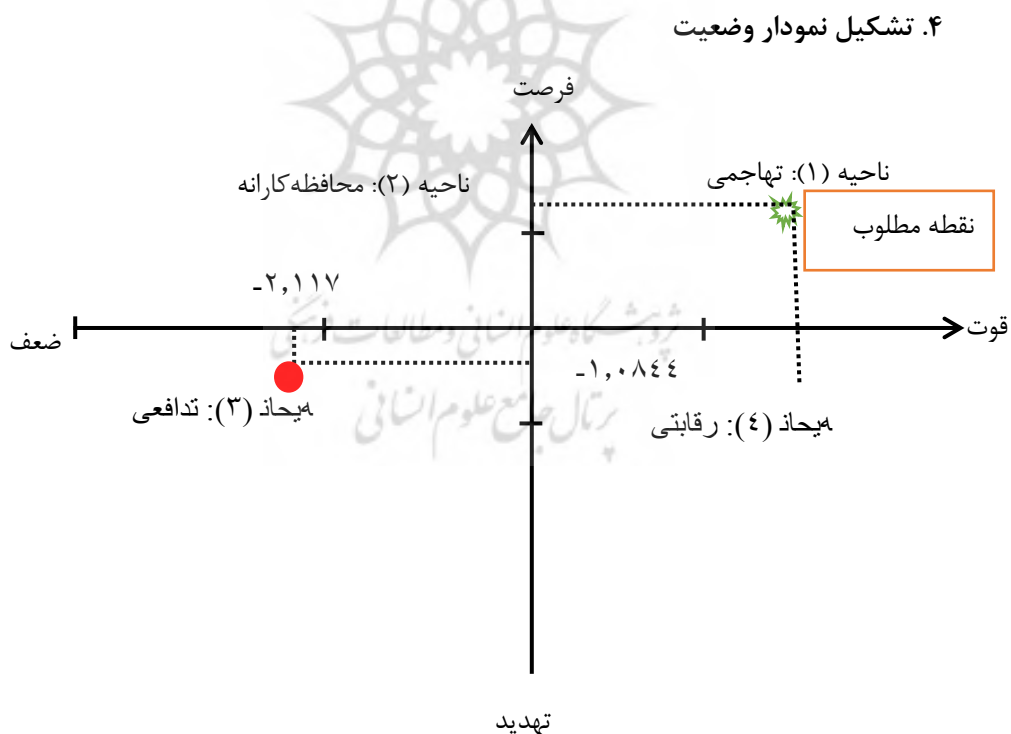
مختصات وضع موجود = (A,B)

نمره موزون ضعفها - نمره موزون قوتها = A

نمره موزون تهدیدات - نمره موزون فرصتها = B

$A = 0.7294 - 2.8464 = -2.117$

$B = 0.9264 - 2.0108 = -1.0844$

نمودار (۱) مشخصات منطقه راهبردی

وضعیت WT (ضعف - تهدید): با استفاده از برطرف کردن ضعف‌های داخلی، تهدیدات کشور را از بین ببرید.

جدول (۱۱) ماتریس سوات

تهدید: T (۱ تا ۱۴)	فرصت: O (۱ تا ۱۰)	عوامل خارجی عوامل داخلی
ST: وضعیت (قوت - تهدید)	SO: وضعیت (قوت - فرصت)	قوت: S (۱ تا ۱۱)
WT: وضعیت (ضعف - تهدید)	WO: وضعیت (ضعف - فرصت)	ضعف: W (۱ تا ۱۰)

در شرایط ذکرشده در نمودار (۱) لازم است با اختصاص امکانات جهت برطرف کردن ضعف‌های داخلی و کم کردن اثر تهدیدات دشمن در حوزه نظامی امنیتی به نقطه مطلوب برسیم، لذا ضروری است جهت رفع نقاط ضعف امکانات داخلی را در حوزه نظامی امنیتی بهینه تقسیم نماییم. وضعیت فعلی عملکرد حوزه نظامی امنیتی برابر نمودار (۱) و محاسبات صورت گرفته در حالت تدافعی قرار دارد و نشان‌دهنده این مطلب می‌باشد که ما در این حوزه هم ضعف داریم و هم تهدید و با ایجاد تغییرات اساسی در روند فعالیت‌های سازمان‌های نظامی امنیتی با تغییرات هوشمندانه در ساختار، سازمان، شرح وظایف و توجه خاص به سرمایه‌های انسانی باعث بالا رفتن عملکرد جهت مقابله با تهدیدات فرانو و حذف موارد موازی کاری قدم بر داریم.

ماتریس تعیین موقعیت و اقدام راهبردی

پس از شناسایی عوامل محیطی داخلی (قوت و ضعف) و عوامل بیرونی (فرصت تهدید) و تعیین عوامل اثرگذار و تفکیک آن‌ها و پس از معین شدن رویکرد و جهت حرکت سازمان جهت مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی از طریق ماتریس سوات زمان پیشنهاد و انتخاب راهبرد فرامی‌رسد که برابر جدول زیر می‌باشد:

راهبردهای نظامی امنیتی مقابله با تهدیدات فرانو

جدول (۱۲) راهبردهای نظامی امنیتی مقابله با تهدیدات فرانو

کد راهبرد	اهداف، اصول و محیط داخلی و خارجی		عنوان راهبرد نظامی امنیتی
St4	D	D1-D2-D3-D4-D5-D6-D7-D8-D9-D10	شبکه راهبری و ۱. طراحی، پیاده‌سازی رصد مداوم و پایش سازمان‌دهی شده نگرش تهدیدات فرانو اطلاعاتی امنیتی با
	P	P1-P2-P3-P4-P5-P6-P7-P8-P9-P10	

S	S1-s4-s5-s6-s7-s8-s9-s10	از استفاده با علمی، عمیق، مستمر اشرف داخلی به منظور توانمندی‌های تهدیدات هیبریدی و برابر در اطلاعاتی ترکیبی ۲. مقابله آفندی با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی دشمن از طریق جدی گرفتن تهدیدات فرانو نظام سلطه، رژیم سعودی و رژیم صهیونیستی، مراقبت و هوشیاری در مقابله با روش‌های مودبانه دشمن، شناخت نقاط ضعف داخلی و طراحی مقابله با تهدیدات فرانو سایبری در فضای مجازی با اشرف اطلاعاتی
W	W4-w5-w9-w11	
O	O1-o2-o11-o12-o13-o14-o17	
T	T7-t10-t16-t22	

راهکارهای نظامی امنیتی مقابله با تهدیدات فرانو

مطابق با یافته‌های تحقیق و با کسب نظر خبرگان، راهکارهای نظامی امنیتی پیشگیری و مقابله با تهدیدات فرانو جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر احصا گردید.

جدول (۱۳) راهکارهای نظامی امنیتی مقابله با تهدیدات فرانو

راهکارهای نظامی امنیتی	راهبرد نظامی امنیتی
جلوگیری از رخنه در حصار نیروهای مسلح توسط دشمن با مراقبت و هوشیاری نهادهای حفاظتی	۱. طراحی، پیاده‌سازی و راهبری شبکه سازمان‌دهی شده پیش و رصد مداوم تهدیدات فرانو اطلاعاتی امنیتی با نگرش علمی، عمیق، مستمر با استفاده از توانمندی‌های داخلی به‌منظور اشرف اطلاعاتی در برابر تهدیدات هیبریدی و ترکیبی
دشمن‌شناسی (شناخت ابزارهای و شیوه‌های دشمن) (اسدی قبری و دیگران، ۱۴۰۱: ۵۷)	۲. مقابله آفندی با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی دشمن از طریق جدی گرفتن تهدیدات فرانو نظام سلطه، رژیم سعودی و رژیم صهیونیستی، مراقبت و هوشیاری در مقابله با روش‌های مودبانه دشمن، شناخت نقاط ضعف داخلی و طراحی مقابله با تهدیدات فرانو سایبری در فضای مجازی با اشرف اطلاعاتی
هوشیاری اطلاعاتی و تقویت نیروهای مسلح	
بازدارندگی مبتنی بر ابهام راهبردی	
پیش‌بینی و شناخت اینکه دشمن از چه راهی وارد خواهد شد.	

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل پرسشنامه در خصوص روایی راهبردها و راهکارهای نظامی امنیتی مقابله با تهدیدات فرانو به شرح جدول زیر ارائه می‌گردد.

جدول شماره (۱۴) بررسی راهبردها و راهکارهای نظامی امنیتی مقابله با تهدیدات فرانو

نتیجه	فاصله اطمینان از تفاوت 95٪		عدم معنی داری	آماره آزمون	انحراف از میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	موافقت		نتیجه	ایجاد راهبردها
	حد بالا	حد پایین						بلی	خیر		
تأیید	1.0820	1.4894	000 .	12.553	34201 .	0.93874	4.2857		+	API	راهبرد و راهکارها

با توجه به خروجی جدول بالا، راهبردها و راهکارهای نظامی امنیتی مقابله با تهدیدات فرانو تأیید شد.

الزامات پیاده‌سازی، تحقق راهبردها و راهکارهای پیشنهادی

الزامات پیاده‌سازی و تحقق راهبرد در واقع الگویی گام‌به‌گام در راستای هدایت، پیاده‌سازی راهبردها است. برخی الگوهای رایج در ادبیات تولید شده در مدیریت راهبردی، الزامات را شامل هفت مجموعه فعالیت دانسته‌اند که در سه مرحله کلی انجام می‌شود (حسن بیگی، 1390: ۳۸۶).

جدول (۱۵) الزامات پیاده‌سازی تحقق راهبردها و راهکارهای مقابله با تهدیدات فرانو

عنوان	الزامات پیاده‌سازی، تحقق راهبردها و راهکارهای پیشنهادی
الزامات نظامی امنیتی	دشمن شناسی
	شناخت نقشه دشمن، شناخت هدف، برنامه و سیاست دشمن
	هوشیاری، شناخت، کشف و خنثی‌سازی نقشه نفوذ دشمنان
	رصد، پایش و ارزیابی جریان نفوذ امنیتی در کشور
	اشراف اطلاعاتی و اقدام اطلاعاتی تهاجمی و مقابله به‌مثل بانفوذ دشمن
	دستگاه امنیتی قوی (دستگاه نظامی مردمی مقتدر)
	حفظ امنیت همه‌جانبه فضای مجازی کشور (محمدی و دیگران، ۱۴۰۲)
	هوشیاری اطلاعاتی و تقویت نیروهای مسلح (نقوی و دیگران، ۱۴۰۰)
	ساختار قوی، دانش‌محوری و برنامه‌ریزی در مقابله با دشمن
	توجه به تأیید صلاحیت‌ها بدون توجه به گرایش‌های سیاسی و جناحی

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

بر اساس آنچه بیان گردید، تهدیدات فرانو؛ تهدیداتی هستند که با توجه به پیشرفت فناوری و تغییر پرشتاب محیط، در آینده در محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران تأثیرگذار هستند. مواردی مانند تحریم‌ها، ریزگردها، بحران آب، اینترنت اشیاء، نفوذ، تهاجم فرهنگی، گروه‌های شبه‌نظامی، گروه‌های تکفیری و... که ارزش‌های حیاتی جمهوری اسلامی ایران را به مخاطره می‌اندازند، محسوب می‌گردند. برای مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی با تاکید بر رهنمودهای امامین انقلاب و نظرات خبرگی با بازدارندگی همه‌جانبه در پنج حوزه اساسی «تقویت بسیج مردمی»، «افزایش خودکفایی در همه زمینه‌ها»، «تقویت توان موشکی»، «تقویت توان دفاع سایبری» و «تقویت جبهه مقاومت» می‌توان از کشور و نظام در برابر سلطه‌گران جهانی محافظت نمود. نتایج تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که «تمسک به اسلام ناب، اقتدار فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) و توان بسیج مردمی» بیشترین تأثیر و «بحران‌های طبیعی (آب، ریزگردها، بیوتورویسم و...) و زلزله تهران» بیشترین آسیب‌پذیری را در مقابل تهدیدات با منشأ داخلی و «آسیب‌پذیری فناوری‌های دشمن» بیشترین تأثیر و «شکاف راهبردی و کاهش استحکام داخلی ایران» بیشترین تهدید با منشأ خارجی داشته که برای بی‌اثر کردن آن‌ها راهبردهای با رویکرد راهبرد رقابتی استفاده شده است. مهم‌ترین و مؤثرترین راهبردهای پیشنهادی در پیشگیری و مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی به شرح زیر می‌باشند:

۱. افزایش توان و ترویج گفتمان فرهنگی نظام از طریق تمسک به اسلام ناب، اقتدار فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در خنثی‌سازی ترندهای دشمنان و بسیج مردمی
۲. رصد و مراقبت دائمی از تحولات و تهدیدات زیستی در مقیاس جهانی، ملی و منطقه‌ای در جهت اجتناب از غافلگیری راهبردی در اپیدمی و پاندمی و اعلام هشدار به‌موقع و ردیابی، پیگیری و تشخیص آن.
۳. افزایش توان جنگ اطلاعاتی، شناختی و حمایت از محور مقاومت با استفاده از توانمندی‌های نیروی انسانی، ابتکار و خلاقیت و ظرفیت‌های ملی و فراملی متناسب با تجارب جنگ‌های اخیر در منطقه به‌منظور عدم غافلگیری راهبردی، خنثی نمودن توان سایبری و شبکه‌های اطلاعاتی.

در این مقاله تلاش شده برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از تحلیل اسناد، مدارک و پویش محیطی با استفاده از نظر خبرگان استفاده شده که شرح آن برای پاسخ به سؤال اصلی در جداول زیر تبیین گردیده است.

راهبردها و راهکارهای مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر رهنمودهای امامین انقلاب		
ابعاد	راهبردها	راهکارها
راهبرد و راهکاری مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی	<p>۱. طراحی، پیاده‌سازی و راهبری شبکه سازمان‌دهی شده پایش و رصد مداوم تهدیدات فرانو با نگرش علمی، عمیق، مستمر با استفاده از توانمندی‌های داخلی به‌منظور اشراف اطلاعاتی در برابر تهدیدات هیبریدی-افزایش توان پاسخگویی جمهوری اسلامی ایران و جنگ نامتقارن باهدف جلوگیری از تضعیف جبهه مقاومت، بی‌ثباتی در داخل، شبکه‌سازی و اجماع‌سازی ۲. مقابله آفندی با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی دشمن از طریق جدی گرفتن تهدیدات فرانو نظام سلطه، رژیم سعودی و رژیم صهیونیستی، مراقبت و هوشیاری در مقابله با روش‌های مودپانه دشمن، شناخت نقاط ضعف داخلی و طراحی مقابله با تهدیدات فرانو سایبری در فضای مجازی با اشراف اطلاعاتی</p>	<p>۱. جلوگیری از رخنه در حصار نیروهای مسلح با مراقبت و هوشیاری نهادهای حفاظتی ۲. تقویت و استحکام نیروهای مسلح ۳. بازدارندگی مبتنی بر ابهام راهبردی ۴. اشراف اطلاعاتی و امنیتی با داشتن کارکنان بصیر و ولایت مدار ۵. بازدارندگی سایبری با داشتن تجهیزات بومی</p>
<p>الزامات مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر رهنمودهای امامین انقلاب</p>		
ابعاد	عنوان	گزاره
الزامات پیشگیری و مقابله با تهدیدات فرانو	الزامات	<p>نصب العین قراردادن منویات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به‌عنوان ستون خیمه نظام؛ تهیه یک نقشه راه جامع برای مدیریت همه‌جانبه مناطق بحرانی کشور؛ حفظ انسجام و هم‌افزایی نهادهای نظامی و امنیتی در مقابله با تهدید دشمن؛ تبیین هنرمندانه تهدیدات فرانو و راه‌های پیشگیری و مقابله باهدف اقناع افکار عمومی؛ مقابله گفتمانی با تهدیدات فرانو از طریق افزایش بصیرت، آگاهی و سطح سواد رسانه‌ای مردم و مسئولان؛ توجه عملی و نه شعاری به بیانیه گام دوم انقلاب؛ تقویت دیپلماسی علمی باهدف معکوس نمودن روند یک‌طرفه تربیت نیرو در کشور؛ تشکیل اتاق فکر مشترک بین کارشناسان سازمان‌های مختلف درگیر موضوع؛ افزایش اشراف اطلاعاتی در نهادهای نظامی امنیتی در پیشگیری و مقابله با تهدیدات فرانو؛ رصد، تشخیص، تصمیم و اجرای به‌موقع و بهنگام در پیشگیری و مقابله با تهدید؛ اقدامات تهاجمی و مقابله‌به‌مثل در خصوص تهدیدات در هر سطحی؛</p>
	الزامات	<p>به‌روزرسانی قوانین یا تصویب قوانین جدید باهدف ساختارمند کردن پیشگیری و مقابله با تهدید؛ تصویب اسناد بالادستی در شورای عالی امنیت ملی و... در راستای مقابله با تهدید و ترسیم نقش نهادها و وزارتخانه‌ها برای مقابله با این مهم؛</p>

راهبردها و راهکارهای مقابله با تهدیدات فرانو نظامی امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر رهنمودهای امامین انقلاب		
ابعاد	راهبردها	راهکارها
	تقویت و ارتقای ساختار اطلاعاتی نیروهای مسلح و دستگاه‌های اطلاعاتی؛ تشکیل معاونت راهبردی مقابله با تهدیدهای فرانو زیر نظر معاونت اطلاعات ستاد کل ن. م؛ تشکیل معاونت جنگ روانی و پدافند غیرعامل برای مقابله و خنثی‌سازی عملیات روانی دشمن در نیروهای مسلح و سازمان‌های اطلاعاتی؛ تشکیل قرارگاه راهبردی اقتدار (تهدیدات فرانو) به‌منظور رصد و پایش تحرکات داخلی و خارجی در ستاد کل ن. م و جامعه اطلاعاتی؛ شناسایی خطوط سرویس و تطبیق با فعالیت رسانه‌ها باهدف شناخت‌شناسی جریان تهدید؛ تحلیل محتوای کارکرد مدیران اصحاب رسانه بر اساس خطوط سرویس‌های اطلاعاتی؛ تشکیل معاونت سایبری در نیروهای مسلح و دستگاه‌های امنیتی؛ تقویت شبکه ملی اطلاعات و مقابله با جریان‌سازی در فضای مجازی؛ توجه جدی به فضای مجازی کشور به‌عنوان از مهم‌ترین آسیب‌ها و تهدیدها؛	

پیشنهادهای تحقیقاتی

تشکیل ائتلاف‌های نظامی و انعقاد پیمان‌های دفاعی امنیتی با کشورها و گروه‌های همگرا با جمهوری اسلامی ایران و ممانعت از انزوای ژئوپلیتیکی جمهوری اسلامی ایران با بهره‌برداری از توافقات به‌عمل‌آمده در پسابرجام.

توسعه (دقت و برد) سامانه‌های موشکی با افزایش سایت‌های موشکی زیرزمینی و سیار جهت مقابله با تهدیدات دریا پایه و هوا پایه و جنگ دورایستای دشمن.

سازمان‌دهی و تشکیل یگان‌های خودکافی واکنش سریع مردم پایه (چابکی و چالاکي) جهت مقابله با گروه‌های تکفیری - تروریستی.

نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران جهت مقابله با آمریکا، راهبرد اجرای جنگ‌های ترکیبی (هیبریدی) با رویکرد شناخت محوری را اتخاذ نمایند و جهت مقابله با گروه‌های تکفیری - تروریستی، راهبرد عملیات قاطع و سریع از طریق اجرای جنگ‌های نهضتی با تکیه بر عملیات هوا پایه (به‌خصوص هوانیروز) را اجرا نمایند.

قدردانی

این پژوهش برگرفته از رساله دکتری در دانشگاه عالی دفاع ملی است. نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از همکاری و مساعدت کلیه همکاران و اعضای هیئت‌علمی دانشگاه که در به سرانجام رسیدن این رساله همکاری داشتند صمیمانه‌ی تشکر و قدردانی نمایم.

منابع

- احدی، محمد. شاه‌محمدی، محمد، (۱۳۹۷)، «طرح راهبردی دفاع سایبری جمهوری اسلامی ایران در حوزه بازدارندگی»، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی، ۸(۳۱): (۲۵۲-۲۲۵)
- ازغندی، علی‌رضا، روشندل، جلیل، (۱۳۷۴)، «مسائل نظامی و استراتژی معاصر»، چاپ اول، تهران: نشر سمت.
- اسدی قنبری، عبدالرضا، ساداتی نژاد سید عباس، (۱۴۰۱)، مدل‌سازی و مسیریابی بهینه حملات ازدحامی ریز پرنده‌ها در عملیات‌های شبکه محور، تهران: دو فصلنامه بازی جنگ، ۵(۱۱).
- آشوری، داریوش، (۱۳۸۵)، «دانشنامه سیاسی»، چاپ سیزدهم، تهران: انتشارات مروارید.
- امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، سیدعلی، (۱۴۰۰)، قابل‌دسترسی در: WWW. Khamenei. ir
- امام خمینی (ره)، روح‌الله، (۱۳۶۸-۱۳۷۶)، «صحیفه نور»، قابل‌دسترسی در: www.emam.com
- امیدوار نیا، محمدجواد، (۱۳۸۱)، «امنیت در قرن ۲۱»، چاپ اول، تهران: نشر دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی
- حسن بیگی، ابراهیم، (۱۳۹۰)، «مدیریت راهبردی»، چاپ اول، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی و دانشگاه عالی دفاع ملی.
- دانش آشتیانی، محمدباقر، (۱۳۹۱)، «مدیریت راهبرد دفاعی- امنیتی»، تهران: انتشارات مرکز آموزشی و پژوهشی شهید صیاد شیرازی.
- رحیمی، بهمن، (۱۳۹۹)، «طرح راهبردی مقابله بانفوذ آمریکا در ج.ا. ایران با تأکید بر آرای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)»، دانشکده امنیت، دا.عا.
- رستمی، محمد، (۱۴۰۱)، «طرح راهبردی پیشگیری و مقابله با تهدیدات فرانو مؤثر بر امنیت ملی»، دانشکده امنیت، دا.عا.

- رضانی، رسول، سپهری، محمد، امین زاده، علی محمد، (۱۴۰۲)، الگوی بلوغ تاب‌آوری سایبری سامانه‌های فرماندهی و کنترل در مقابله با تهدیدات آینده، تهران: فصلنامه آینده‌پژوهی دفاعی دافوس آجا، ۸(۳۰).
- قرآن کریم، (۱۳۸۶)، «ترجمه مکارم شیرازی»، چاپ دهم، مرکز چاپ و نشر قرآن کریم.
- کاظم پور، زکریا، بهرامی، محسن، (۱۳۹۷)، «الگوی ارزیابی تهدیدات هوشمند آینده به روش تحلیل کالبدی»، فصلنامه آینده‌پژوهی، ۳(۱۰): (۱۴۷-۱۲۱).
- کلانتری، فتح‌الله، (۱۳۹۹)، «گونه‌شناسی تهدیدهای هیبریدی و کاربست آن در سطوح امنیت ج.ا. ایران»، فصلنامه امنیت ملی، ۱۰(۳۸): (۲۹۲-۲۵۵).
- کلانتری، فتح‌الله، افتخاری، اصغر، (۱۳۹۳)، «بررسی و تبیین راهبرد تهدید در مقابل تهدید»، فصلنامه سیاست دفاعی، ۸۸: (۹۰-۶۳).
- محمد نسل، غلامرضا، (۱۳۸۸)، «اصول و مبانی پیشگیری حفاظتی»، مجموعه مقالات اولین همایش پیشگیری، تهران، اسفندماه، دفتر عمومی حفاظت اطلاعات فرماندهی کل قوا.
- مرادیان، محسن، (۱۳۸۹)، «مبانی نظری امنیت»، چاپ اول، تهران، انتشارات دانشکده علوم و فنون فارابی.
- مؤمن زاده، رضا، (۱۳۹۲)، «بازدارندگی دفاعی جدید جمهوری اسلامی ایران»، تهران: پژوهش‌های دفاع مقدس، سال دوم شماره ۷.
- محمدی، اردشیر، بختیاری، ایرج، (۱۴۰۲)، مدیریت تهدیدات ریز پرنده‌ها در محیط عملیاتی آینده، تهران: فصلنامه آینده‌پژوهی دفاعی دافوس آجا، ۸(۳۱).
- نهج‌البلاغه، (۱۳۸۶)، «ترجمه: محمد دشتی»، چاپ دوم، مشهد، آئین تربیت.
- نقوی، احد، مختارزاده، ناصر، (۱۴۰۰)، الگوی شبکه فرماندهی و کنترل قدرت نرم نیروهای مسلح، تهران: دو فصلنامه بازی جنگ، ۴(۹).
- "Oxford Advanced Learner's Dictionary" (2005), 7th edition: Londen, Oxford Press; Threat.
- Richard Wyn Jones (1999), "Security, Strategy and critical Theory: LondonmL" ynne Rienner publishers.